

ЗВІТ
за результатами моніторингового візиту до
Могилів-Подільського районного відділу поліції ГУНП у Вінницькій
області

11 травня 2023

м. Вінниця

I. ВСТУП.

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 191 та 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», згідно із дорученням-вимогою від 09.05.2023 № 3979.2/23/53 групою НПМ у складі:

Регельюк Сергій Валентинович, Представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Олійник Ігор Володимирович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Гурковська Наталія Володимирівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Ободовський Василь Олександрович, начальник Могилів-Подільського районного відділу поліції ГУНП у Вінницькій області;

Присяжнюк Тетяна Ігорівна, інспектор з дотримання прав людини Могилів-Подільського районного відділу поліції ГУНП у Вінницькій області.

До Могилів-Подільського районного відділу поліції (далі-РВП, відділ поліції) забезпечений вільний доступ відвідувачів у вестибюль, створений фронт-офіс.

На момент візиту, згідно із записами в Журналі обліку доставлених, запрошених чи відвідувачів та у приміщенні відділу поліції громадян не було. Перший поверх РВП обладнаний та технічно облаштований системою ІІ Custody Records, передбачена кімната матері та дитини, а також пункт незламності. На першому поверсі наявні інформаційні стенди щодо гарячих ліній центрів з надання безоплатної правової допомоги, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

На посаду призначена та працює інспектор з дотримання прав людини.

Відповідно до Наказу Міністерства внутрішніх справ України від 03.08.2017 № 676 «Положення про інформаційно-комунікаційну систему «Інформаційний портал Національної поліції України», Наказу Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 року № 440 «Інструкція з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України», встановлена система відеонагляду та відеоаналітики, відповідно до технічних

вимог обладнаний перший поверх: коридор, кабінети та чергова частина обладнані відеоспостереженням, з архівуванням, наявні наліпки в доступних місцях із попередженням про проведення відеофіксації. Вікна першого поверху ґратовані.

В черговій частині Наказом Начальника РВП № 137 від 13.03.2023 року, у зв'язку із закінченням ремонтних робіт, відкрита кімната для затриманих.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

1. Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 28 Конституції України, стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод)

Під час моніторингу діяльності Custody Records, вибірково переглядались відеозаписи з інтерв'ювання інспектором під час адміністративного, кримінального затримання. Так, інтерв'ю від 02.01.2023 року із затриманим А. не збережено в базі, не архівовано.

Дві Загальні доповіді Комітету запобігання катувань Ради Європи «Тримання під вартою співробітниками правоохоронних органів» 2-а Загальна доповідь, CPT/Inf(92)3-part11992 (пункти 36-40) та the 28 th General Report of the CPT, published in 2019 (пункт 81) зазначили важливість електронних записів.

Здійснення електронних записів (тобто аудіо – чи відеозаписів) проведених поліцією допитів є важливою додатковою гарантією запобігання жорстокому поводженню із затриманими.

Комітет вважає, що основні гарантії, які надаються затриманим поліцією особам, будуть значно підсилені (і це може значно полегшити роботу поліцейських службовців), якщо буде вестись єдине і повне дос'є щодо кожної затриманої особи, де б фіксувалися всі аспекти, що пов'язані із затриманням особи, та мають бути відображені усі заходи, яких було вжито по відношенню до затриманої особи (час, коли особу було позбавлено волі та мотив(и) цього заходу; час, коли особу було поінформовано про її права; фіксація ушкоджень, проявів душевних захворювань тощо; час, коли було сповіщено близьких/консула чи адвоката а також час, коли вони відвідали затриману особу; час, коли було запропоновано їжу; час, коли проводився допит; час, коли особу було переведено до іншого закладу або звільнено тощо). Слід вимагати, щоб підпис заінтересованої особи був під різними пунктами (наприклад, тими, де йдеться про речі, які можуть бути в розпорядженні особи, або про факт повідомлення про якесь із прав та про застосування або відмову у застосуванні якогось із прав), і, якщо це необхідно, було надане пояснення відсутності такого підпису.

Електронні записи повинні надійно зберігатися протягом розумного періоду, бути доступними для затриманих осіб та/або їхніх адвокатів, а також

бути доступними для представників міжнародних і національних моніторингових органів (включаючи НПМ), а також будь-яким посадовим особам, відповідальним за розслідування заяв або повідомлень про жорстоке поводження з боку поліції.

Разом із тим, моніторинговою групою встановлено відсутність архівації відео-інтерв'ювання кожного затримання. Збереження файлів на комп'ютерному пристрої несе ризик втрати через згорання жорсткого диску тощо.

Відео останнього інтерв'ювання затриманого в кримінальному провадженні Б. демонструє наявність та застосування заходів примусу в приміщенні поліції наручників, які були застібнуті на руках в положенні спереду. Разом із тим, жодні матеріали не вказують на поведінку затриманого в приміщенні поліції, що б давало законні підстави використовувати засоби примусу. З відеоінтерв'ювання вбачається не агресивна поведінка та коректна розмова з боку затриманої особи, а також не вбачається намагань спричинення собі або іншим особам ушкоджень, не вбачається спроба пошкодження майна в кабінеті інтерв'ювання. Згідно із збереженими відеозаписами доставляння затриманого Г. в приміщення поліції, останній демонструє адекватну поведінку.

Відповідно до статті 45 Закону України «Про Національну поліцію» встановлено, що право поліцейського застосовувати спеціальні засоби лише для забезпечення публічної безпеки і порядку. Частина 3 статті 45 Закону України «Про Національну поліцію» встановлює виключні випадки коли кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовуються:

- а) до особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення та чинить опір поліцейському або намагається втекти;
- б) під час затримання особи;
- в) під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;
- г) якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі і оточуючим;
- г) проведення процесуальних дій з особами у випадках, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі;

В справі Шликов та інші проти рф ЄСПЛ прийшов до висновку, що наручники необхідно зняти, як тільки відпаде необхідність у їх використанні. У будь-якому випадку вони зазвичай знімаються після того, як людину доставили в безпечну зону утримання. Пункт 117 рішення ЄСПЛ «Свинаренко та Сляднєв проти рф» - стосовно заходів обмеження, таких як використання наручників, то вони, як правило, не викликають проблем за статтею 3 Конвенції, якщо вони були застосовані у зв'язку із законним арештом або взяттям під варту та не передбачають застосування сили чи публічності, які виходять за межі того, що вважається розумно необхідним за конкретних обставин. У цьому відношенні, наприклад, важливо, чи існують підстави вважати, що відповідна особа чинитиме спротив, намагатиметься втекти, завдати травми або шкоди чи приховати докази.

В разі ігнорування вказівки інспектора забезпечення прав людини на усунення порушених прав, останній зобов'язаний зафіксувати порушення та доповісти рапортом до керівництва.

Не з усіма затриманими в порядку Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінально процесуального кодексу України проведено опитування в порядку Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Custody Records» інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України», що затверджена Наказом МВС України від 24.05.2022 року № 311. Такі обставини відбулись через передбачення лише однієї штатної одиниці інспектора з дотримання прав людини в РВП. Оскільки одна штатна одиниця не може забезпечити цілодобову 24/7 діяльність, а затримання відбуваються вночі, у вихідні дні, зазначена штатна одиниця має бути збільшена задля безперервної фіксації та недопустимості порушення прав людини при затриманні.

У РВП, як зазначалось вище, наявна активна кімната для затриманих. Журнал утримання осіб в КДЗ наявний, прошитий, записи відсутні. Разом із тим, не можуть утримуватись затримані в КДЗ, оскільки відділ не може забезпечити як мінімум трьох-разовим гарячим харчуванням, на підставі діючих норм харчування, що передбачено Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440. Забезпеченість харчуванням залежить від Головного управління національної поліції у Вінницькій області, оскільки саме ними укладений договір на постачання. Проте тривалий термін Головного управління національної поліції у Вінницькій області не забезпечує РВП відповідним товаром.

Відсутня питна вода в кімнатах проведення слідчих дій, в кімнаті прийому громадян, в КДЗ.

Не дотримання зазначених умов може становити ризики існування неналежного поведіння із затриманими особами.

2. Порушення права на особисту недоторканність (порушення статті Конституції України, статті 5 Конвенції)

Під час перевірки Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених відділення поліції встановлено ряд порушень Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440.

В журналі під реєстраційними записами № 1527 від 09.05.2023 року, № 1501 від 06.05.2023 року наявні записи про перебування в приміщенні людей з перевищенням трьох годин.

Під реєстраційним записом № 1363 від 28.04.2023 не зафіксований час залишення відділу поліції.

В графі 6 Журналу не зазначається мета доставлення або прибуття, Статус особи у записах як-то доставлений чи запрошений не є метою. Метою в графі має зазначатись для складання адміністративного протоколу, для виконання ухвали суду, для встановлення особи, для відібрання пояснень чи проведення слідчих дій. Для запрошених метою прибуття є прийом громадян, звернення із заявою/скаргою, для участі в слідчій/процесуальних діях, за викликом слідчого тощо. Також, в графі 7 Журналу не зазначається інформація стосовно ужитих заходів до доставленої особи, як-то складання протоколу допиту, відібрання пояснень, затримання в порядку статті 208 Кримінально процесуальний кодекс України тощо.

3. Порухення права на правову допомогу

Під час візиту був оглянутий журнал інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим відділу поліції.

Журнал не відповідає вимогам Додатку 8 до Інструкції з організації діяльності чергової служби в Національній поліції України (пункт 8 розділу VII), в редакції від 08.02.2022 року.

Наявний журнал ведеться з порушенням Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, що затверджена постановою Кабінету Міністрів від 28 грудня 2011 р. № 1363 та Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 10 розділу VI). Так, в графі 6 не зазначаються повні відомості особи, що зобов'язана повідомляти Центр з надання безоплатної правової допомоги (далі-БВПД), що вимагаються Інструкцією (на повні ПІБ, інколи відсутній запис про посаду, відсутні номери телефонів)

Так, в порушення пункту 20 Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 у відділенні поліції не проводиться фіксація часу початку та закінчення конфіденційного побачення із захисником затриманих осіб. Такий час може фіксуватись в графі 10 - Примітки.

4. Порухення права на надання та отримання затриманими домедичної допомоги.

Вивченням питання надання домедичної допомоги з'ясовано, що у відділі поліції відсутній перелік закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія, що передбачено положеннями Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним наказом від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

Моніторинговою групою були виявлена у тому числі одна аптечка із простроченими медичними препаратами.

5. Порухення права на доступ до справедливого судочинства та відсутність ефективних засобів юридичного захисту (статті 6 та 13 Конвенції)

Перевіркою стану забезпечення прав осіб, що звернулись до відділу поліції із заявою про кримінальне правопорушення виявлено ряд порушень КПК України. Згідно із Порядком ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про вчиненні кримінальні правопорушення та інші події, що затверджений Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 86.02.2019 № 100: за рішенням керівника органу (підрозділу) поліції або особи, яка виконує його обов'язки, відомості про виявлене кримінальне правопорушення уповноважена службова особа реєструє в ІТС ІППП (журнали ЄО в разі тимчасової відсутності технічних можливостей унесення таких відомостей до ІТС ІППП) та невідкладно, але не пізніше 24 годин реєстрації передаються:

до органу досудового розслідування для внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (далі - ЄРДР) або передання цих відомостей до органів (підрозділів) поліції нижчого рівня та їх внесення до ЄРДР;

або Поліцейський органу (підрозділу) поліції, якому доручено розгляд заяви або повідомлення про іншу подію та прийняття відповідного рішення в межах Закону України «Про звернення громадян» або Кодексу України про адміністративні правопорушення, у разі встановлення в матеріалах відомостей, що вказують на вчинення кримінального правопорушення, невідкладно рапортом доповідає про це керівникові органу (підрозділу) поліції або особі, яка виконує його обов'язки.

За змістом частини першої статті 214 КПК України бездіяльність слідчого, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР, означає невнесення згаданих відомостей до ЄРДР впродовж 24 годин після отримання заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення.

Моніторинговою групою були виявлені в ІТС ІППП (електронний журнал ЄО) заяви, що містили чіткі повідомлення про вчинення кримінальних правопорушень, таких як пошкодження майна, хуліганство, але які за мінуваннями більшого строку ніж доба, не були внесені до ЄРДР, але були списані за необґрунтованими підставами.

Для прикладу:

Від 04.04.2023 року отримано заяву та зареєстровано ЄО за № 2217 звернення ДСНС, за яким вбачається загоряння господарської будівлі по вул. Соборна, 1 в с. Лозова, що належить гр. А. Згідно із актом про пожежу сума ймовірного збитку складає 500 000 (п'ятсот тисяч) гривень, що за кваліфікуючими ознаками підпадає під дію злочину, передбаченого ч. 2 ст. 194

Кримінального кодексу України. Необхідно зазначити, що підпал є небезпечним способом знищення майна, та обов'язковою характеристикою частини другої є не наслідки (шкода у великих розмірах), а саме діяння (спосіб вчинення), оскільки воно в цьому випадку має більшу суспільну небезпеку порівняно зі шкодою у великих розмірах. Кваліфікувати наявність чи відсутність умислу на підпал можливо лише після встановлення особи, що потребує обов'язкове внесення в ЄРДР.

Звернення було списано як звернення громадян.

Від 02.04.2023 року зареєстрована в ЄО за №2163 звернення про пожежу будівлі колишньої лікарні. Окрім рапорту, в списаних матеріалах відсутні будь які акти про гасіння пожежі, висновок про пожежу, опитування очевидців, не з'ясування хто балансоутримувач будівлі та яка спричинена шкода тощо.

Відсутній аналіз щодо повторності аналогічних злочинів на предмет схожості та характер вчинення злочину, опрацювання щодо причетності до скоєння злочину.

Від 01.04.2023 зареєстрована в ЄО за № 2142 повідомлення про вчинення кримінального правопорушення, ознаки якого характерні хуліганству – нецензурні висловлювання в громадському місці та погроза фізичною розправою, що підтверджені опитаними очевидцями. Повідомлення списано як звернення громадян, оскільки навмисні дії вчинив військовослужбовець. В обґрунтування списання звернення зазначено кваліфікація за КУпАП, та посилення на вимоги статті 15 з вимогою притягнути за дисциплінарним статутом. Разом із тим, стаття 15 КУпАП передбачає притягнення військовозобов'язаного до відповідальності за Статутом лише вчинення правопорушення під час зборів. Очевидно, що порушник на законних підставах перебував у громадському місці, не в місці проходження військової служби, а отже відповідальність настає на загальних підставах.

За ознаками злочинів, за наведених прикладів, повідомлення має вноситись в ЄРДР за наявними ознаками злочинів, що передбачає КК України та провадитись досудове розслідування (перевірка та підтвердження складу, події злочину тощо), наслідком якої можуть бути підстави, передбачені ст. 284 КПК України.

Відповідно до правової позиції, викладеної в підпункті 1.1 Узагальнень «Про практику розгляду скарг на рішення, дії чи бездіяльність органів досудового розслідування чи прокурора під час досудового розслідування», затверджених на засіданні Зборів суддів Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 23.12.2016 року, визначений частиною першою статті 214 КПК України обов'язок слідчого або прокурора не вимагає оцінки цими суб'єктами такої заяви (повідомлення) на предмет наявності ознак складу злочину для того, щоб вчинити процесуальну дію, яка полягає у внесенні відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР. Такі вимоги не передбачають здійснення оцінки обґрунтованості заяви чи повідомлення про кримінальне правопорушення, а передбачають лише

обов'язок уповноважених органів здійснити фіксацію наданих особою відомостей про кримінальне правопорушення, які вона надає усвідомлено для реалізації відповідними органами завдань кримінального провадження.

Таким чином посадові особи РВП ГУНП у Вінницькій області не виконують обов'язку, передбаченого статтею 214 КПК України.

Інші порушення:

Пунктом 4 Розділу III-Організація особистого прийому громадян Наказу МВС України від 15.11.2017 № 930 «Порядок розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України» регламентує, що для прийому громадян в органах та підрозділах поліції облаштовуються приймальні громадян. Приймальня громадян забезпечується необхідними меблями, комп'ютерною технікою, оргтехнікою, засобами зв'язку та пожежогасіння, медикаментами, канцелярським приладдям, юридичною літературою та розташовується в приміщенні, доступ до якого не обмежений порядком внутрішньооб'єктового режиму.

Під час моніторингового візиту в зазначеному кабінету були відсутні засоби зв'язку, пожежогасіння, медикаменти, канцелярські прилади, юридична література тощо.

Моніторинговою групою були виявлені в ІТС ІПНП (електронний журнал ЄО) скарга на дії працівників поліції від № 2187. Скарга стосувалась незаконного стягнення грошей за видачу автомобіля володільцю (користувачу) із спеціального майданчика, що вилучена та транспортована працівниками поліції за рахунок приватного евакуатора від 30.09.2022 року.

За матеріалами перевірки вбачається, що машина вилучалась в рамках кримінального провадження через підозру в перебиті державних реєстраційних номерів на кузові автомобіля, що не потребує залучення при зазначених обставинах евакуатора. Крім того, Постанова КМУ від 17 грудня 2008 року № 1102 «Порядок тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання» дозволяє територіальним (у тому числі міжрегіональним) органам Національної поліції для доставляння та зберігання тимчасово затриманих транспортних засобів укладати договори з державними підприємствами, які належать до сфери управління Міністерства внутрішніх справ або Національної поліції. У разі потреби зазначені державні підприємства залучають на конкурсних засадах підприємства, установи та організації недержавної форми власності для надання окремих видів таких послуг. Проте, ГУНП у Вінницькій області був укладений договір із фізичною особою-підприємцем від 09.01.2023 року, що як мінімум порушує названу Постанову.

Стан дотримання РВП вимог Закону України «Про запобігання та протидію домашнього насильства»

Відповідно до статті 10 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» виявлення фактів домашнього насильства та своєчасне реагування на них, прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення домашнього насильства, а також надання допомоги постраждалим особам віднесено до повноважень органів Національної поліції України.

Випадки проявів домашнього насильства це перш за все про існування потурання прав людини та наявність жорстокого поводження, а не про сварки в колі родини.

Представниками моніторингової групи були встановлені порушення вимог Закону. В ході моніторингового візиту зроблена вибірка зареєстрованих повідомлень про прояви домашнього насильства за закріпленою територією обслуговування РВП, за період квітня 2023 року, з Інформаційного порталу Національної поліції України; вивчені матеріали розглядів цих звернень.

Згідно із пунктом 2 частини 1 статті 1 Закону дитина, яка постраждала від домашнього насильства (далі - постраждала дитина), - особа, яка не досягла 18 років та зазнала домашнього насильства у будь-якій формі або стала свідком (очевидцем) такого насильства. Разом із тим, незважаючи на присутність дитини під час обставин, що зумовлювали прямих постраждалих або свідків-сусідів викликати поліцію, заходів реагування з боку правоохоронних органів на захист прав дитини не було. Ситуація примирення дорослих, не поновлює в правах дитину, що стала очевидцем домашнього насильства та зазнала психологічних страждань.

За наслідком ознайомлення із опрацьованими матеріалами, що містять остаточні висновки з перевірок за викликами, встановлено не дотримання вимог пункту 4 частини 36 Порядку взаємодії суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, що затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 за №658, відповідно до якого посадова особа підрозділу Національної поліції повинна не пізніше однієї доби, інформувати відповідну службу у справах дітей за допомогою телефонного зв'язку, електронної пошти, у разі якщо постраждалою від насильства або кривдником є дитина або постраждала особа звернулася разом із дитиною. Від 03-04.04.2023 року отримані заяви та зареєстровані в ЄО за №№ 2204, 2205 звернення, за якими вбачається систематичне домашнє насильство. Рапорти містять повідомлення про домашнє насильство в родині, де виховуються діти. Названі матеріали не містили перевірку чи були діти очевидцями домашнього насильства, а в разі підтвердження - відсутні інформування служби у справах дітей.

Крім того, в оглянутих матеріалах відсутні передбачені пунктом 5 зазначеного Порядку роз'яснення прав постраждалій особі щодо отримання нею повної та вичерпної інформації про її права, у тому числі право на соціальні послуги, медичну, соціальну, психологічну допомогу, якими вона

може скористатися; право на безоплатне отримання відповідно до законодавства соціальних послуг, медичної, соціальної та психологічної допомоги відповідно до її потреб; право на безоплатну правову допомогу тощо.

Під час візиту моніторами НПМ звернуто увагу на те, що деякі матеріали перевірки повідомлення про можливе вчинення домашнього насильства, яке передбачене статтею 173-2 Кодексу України про адміністративні правопорушення, містять лише рапорт із фабулою обставин яка фіксувалась при отриманні дзвінка на «гарячу лінію» 102, та результати відпрацювання по даному виклику, без відібрання письмових пояснень можливих потерпілої особи, кривдника та пояснень свідків/очевидців, без зібрання інших доказів.

Серед матеріалів за викликом, наявні складені рапорти, що містять запис про встановлення перебування в «стані сильного алкогольного сп'яніння» заявниць. Так, в матеріалах перевірки № 2166 від 02.04.2023 року наявний рапорт про виклик через вчинення домашнього насильства та постанова в справі по адміністративному правопорушенні по ст. 183 КУпАП від 02.04.2023 року. Постанова містить в мотивувальній частині наступні обґрунтування: «дата, час, місце скоєння, ПІБ – перебуваючи в п'яному вигляді, здійснила завідомо неправдивий виклик працівників поліції, хоча даного факту підтверджено не було».

Необхідно зазначити, що працівники Національної поліції мають право встановлювати стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів у разі вчинення порушення ПДР, а також за допомогою спеціальних технічних вимірювачів або через доставляння до медичних пунктів. В оглянутих матеріалах відсутні будь-які докази на встановлений стан будь-якого сп'яніння заявниці, що не дозволяв бути опитаною. В матеріалах відсутні пояснення заявниці, що могли бути відібрані у наступні дні, що надавали достовірні підстави для виключення підозри скоєння відносно неї домашнього насильства. На підставі статті 251 КУпАП передбачені докази, що встановлюють наявність чи відсутність адміністративного правопорушення. Рапорт, довідка не є доказом. В матеріалах відсутні докази технічної відеофіксації, що спростовують скоєння адміністративного правопорушення, що регламентовано ст. 173-2 КУпАП. Повідомлення про вчинення домашнього насильства відбулось 02.04.2023 о 22:35. В той же вечір складена адміністративна постанова про завідомо неправдиве повідомлення з накладенням покарання - штрафу, без дотримання процесу розгляду адміністративного правопорушення. В матеріалах наявне ствердження поліцейського про «п'яний вигляд», без будь якого освідчування, жодних матеріалів та доказів на підтвердження відсутності вчинення домашнього насильства. Якщо правопорушниця перебувала в сп'янінні, то як вона могла бути активною учасницею розгляду адміністративної справи та користуватись гарантованими правами. Зазначена справа є доказом свідомого ігнорування адміністративного процесу, порушення прав сторін.

Згідно із ст. 247 КУпАП визначено, що провадження в справі про адміністративне правопорушення не може бути розпочато, а розпочате підлягає закриттю за певних обставин, що перелічені Кодексом. Отже, у разі виїзду за викликом про вчинення домашнього насильства та встановлення відсутності події та складу будь-якого адміністративного правопорушення (при відсутності ознак кримінального правопорушення), відповідальна особа має скласти Інформаційну довідку на підставі Наказу МВС № 357 від 27.04.2020 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України». За матеріалами повідомлення про домашнє насильство № 470, заявниця не була повідомлена про наслідки її виклику поліції, можливість оскаржити.

В справі Івашків проти України, ЄСПЛ встановив, що в контексті насильства в сім'ї органи влади завжди повинні робити серйозні спроби з'ясувати, що сталося, і не повинні покладатися на поспішні або необґрунтовані висновки, щоб закрити своє розслідування. В рішеннях проти України, в справах по домашньому насильству ЄСПЛ неодноразово встановлював порушення за яким держава не виконує свій обов'язок щодо ефективного розслідування домашнього насильства, якого зазнають заявники.

ІІІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Рекомендації ГУНП у Вінницькій області щодо усунення виявлених недоліків:

1. Зупинити практику порушення вимог національного законодавства, провести службову перевірку.
2. Розірвати договір між ГУНП та ФОП, укладений не на підставі та в порушення Постанови КМУ від 17 грудня 2008 року № 1102 «Порядок тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання».
3. Забезпечити РВП продуктами харчування для затриманих осіб, для функціонування кімнати для затриманих без порушень прав людини.

Рекомендації РВП ГУНП щодо усунення виявлених недоліків:

1. Вжити заходів щодо попередження катування та неналежного поводження, зокрема:

- забезпечити належну фіксацію перебування осіб в органах поліції, та ведення службової документації, визначеної Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 №440.;

- забезпечити внесення до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених достовірних відомостей щодо всіх без винятку осіб, які доставлені,

викликані чи запрошені працівниками поліції для складання адміністративних матеріалів, проведення процесуальних та слідчих дій, чи прибули до органу поліції з особистих або службових питань. Старанно вести та заповнювати всі графи журналу, в точності мету доставляння, час звільнення, хто із посадових осіб доставив/запросив із вказівкою посади, наявність/відсутність претензій. Не допускати перебування доставлених більше ніж три години, а запрошених та відвідувачів тривалий термін без прийому;

- забезпечити РВП додатковою штатною одиницею інспектора з дотримання прав людини. Виключити випадки покладання на зазначених осіб обов'язків, не передбачених законодавчими та нормативно-правовими актами;

2. Створити належні умови для тимчасового тримання затриманих та доставлених осіб, завершивши ремонт в КЗД відповідно до вимог національних та міжнародних стандартів.

3. Обладнати кімнати для проведення слідчих дій (фронт-офіс) у відповідності до вимог, передбачених наказами МВС України.

5. Забезпечити усунення недоліків у дотриманні права громадян на захист, зокрема негайне повідомлення після затримання особи орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги та ведення Журналу інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги відповідно до встановлених вимог. Проводити фіксацію часу початку та завершення конфіденційних побачень адвоката з затриманими особами. Інформувати Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Вінницькій області про факти неприбуття або невчасного прибуття адвокатів до затриманих з урахуванням Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого постановою КМУ № 1363 від 28.12.2011.

6. Унеможливити зберігання в приміщенні РВП прострочених медичних препаратів.

7. Забезпечити дотримання вимог частини першої статті 214 КПК України під час прийняття рішень за повідомленнями та заявами громадян про вчинені кримінальні правопорушення та Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події. Унеможливити не внесення в ЄРДР заяв та повідомлень про вчиненні кримінальні правопорушення за минуванням доби, що порушує право людини на ефективний захист від протиправних посягань;

8. Забезпечити чергову частину переліком закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія; кімнату прийому громадян пам'ятками щодо ведення єдиного обліку в органах і підрозділах поліції заяв та повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події.

9. Вжити заходів щодо усунення виявлених недоліків з недопрацювання матеріалів перевірки повідомлень про вчинення домашнього насильства.

10. Вжити заходів із налагодження взаємодії з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству і насильству за ознакою статі, шляхом обміном інформації, повідомлення про вчинення домашнього насильства, особливо відносно постраждалих дітей та особисто дитиною-кривдником.

11. Забезпечити виконання Наказу МВС № 357 від 27.04.2020 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України» шляхом створення Інформаційної довідки.

12. Вжити заходи щодо недопущення порушень Закону України «Про запобігання та протидію домашнього насильства» в майбутньому.

Керівник групи НПМ

Сергій РЕГЕЛЮК

